

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора, заслуженого працівника освіти України завідувача кафедри публічного управління, адміністрування і національної безпеки Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу Лопушинського Івана

Петровича на дисертаційну роботу Попика Андрія Васильовича «Забезпечення ефективності функціонування системи публічного управління: інформаційно-комунікаційний аспект», подану на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 28 «Публічне управління та адміністрування» за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування»

Актуальність теми дисертації, зв'язок з науковими програмами, темами

Актуальність теми дисертаційної роботи Попика Андрія Васильовича «Забезпечення ефективності функціонування системи публічного управління: інформаційно-комунікаційний аспект» зумовлено сучасними трансформаційними процесами у сфері публічного управління, що супроводжуються активним впровадженням цифрових технологій, ускладненням інформаційного середовища та зростанням ролі комунікацій у взаємодії між державою і суспільством. В умовах цифровізації, глобалізаційних викликів, поширення дезінформації та кризових явищ інформаційно-комунікаційне забезпечення набуває ключового значення як інструмент формування ефективної державної політики, забезпечення прозорості управлінських процесів та підвищення рівня довіри до публічних інституцій. Саме якість комунікації визначає здатність держави оперативно реагувати на виклики, забезпечувати зворотний зв'язок із громадянами та формувати стійке інформаційне середовище.

Актуальність дослідження також посилюється потребою вдосконалення механізмів комунікацій в системі публічного управління в умовах кризових ситуацій, що вимагає нових підходів до організації інформаційної взаємодії, впровадження сучасних аналітичних інструментів та формування стратегічних і кризових комунікацій. З огляду на зазначене, обрана тема дисертаційного дослідження є своєчасною, науково обґрунтованою та має важливе теоретичне і практичне значення для розвитку галузі знань публічне управління та вдосконалення управлінської практики.

Дисертаційну роботу виконано в межах реалізації науково-дослідних робіт у сфері публічного управління та адміністрування, спрямованих на дослідження трансформаційних процесів, розвитку інституційної спроможності та вдосконалення механізмів функціонування системи

публічного управління в умовах сучасних викликів. Зокрема, дослідження пов'язане з науково-дослідною діяльністю Національного університету «Чернігівська політехніка» та виконане в межах науково-дослідних тем: «Європейський досвід інноваційного розвитку системи публічного управління для забезпечення суспільної стабільності України» (державний реєстраційний номер 0120U104277), «Механізми державного управління регіональним розвитком в умовах переформатування владних відносин» (державний реєстраційний номер 0120U105292), «Публічне управління та децентралізація влади» (державний реєстраційний номер 0120U101815). У межах зазначених науково-дослідних робіт автором досліджено проблемні питання розвитку системи публічного управління в умовах трансформаційних змін, зокрема обґрунтовано роль інформаційно-комунікаційного забезпечення як ключового чинника підвищення ефективності управлінських процесів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність

Автором було ґрунтовно опрацьовано та застосовано сучасні наукові підходи у сфері публічного управління, що стало основою формування індивідуальної траєкторії дослідження та сприяло комплексному аналізу інформаційно-комунікаційного забезпечення як складника системи публічного управління. Теоретичним та інформаційним базисом дисертаційної роботи стали нормативно-правові акти, аналітичні матеріали, міжнародні індекси цифрового врядування, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, а також результати власних досліджень автора.

Поставленої автором мети дисертаційної роботи, а саме – розроблення й наукове обґрунтування механізмів інформаційно-комунікаційного забезпечення ефективного функціонування системи публічного управління в умовах соціальних трансформацій і кризових викликів – було досягнуто шляхом вирішення комплексу взаємопов'язаних завдань. Зокрема, проаналізовано еволюцію наукових підходів до визначення сутності публічного управління та його ефективності; досліджено роль інформаційно-комунікаційних процесів у функціонуванні системи публічного управління; здійснено аналіз сучасного стану державних комунікацій та інформаційного середовища; визначено ключові бар'єри розвитку інформаційно-комунікаційного забезпечення; обґрунтовано механізми підвищення ефективності комунікаційних процесів та розроблено відповідний організаційно-функціональний механізм.

У першому розділі дисертаційної роботи «Теоретичні засади забезпечення ефективності функціонування системи публічного управління в умовах інформаційно-комунікаційних викликів» здійснено ґрунтовний аналіз наукових підходів до розуміння сутності публічного управління та його ефективності в умовах сучасних трансформацій. Автором систематизовано наявні наукові підходи до трактування категорії «ефективність публічного управління», що дозволило уточнити її зміст з урахуванням сучасних викликів, пов'язаних із цифровізацією, ускладненням інформаційного середовища та зростанням ролі комунікацій у системі публічного управління. Значна увага надається формуванню понятійно-категоріального апарату дослідження. У розділі обґрунтовано, що інформаційно-комунікаційне забезпечення варто розглядати не лише як допоміжний інструмент управління, а як системоутворювальний елемент, що визначає ефективність функціонування системи публічного управління. Автором доведено, що саме через інформаційно-комунікаційні процеси забезпечується відкритість діяльності органів влади, формування довіри до державних інституцій, реалізація принципів прозорості та підзвітності, а також ефективна взаємодія з громадськістю. Окрема увага надається аналізу структури механізмів інформаційно-комунікаційного забезпечення, що охоплюють інституційні, нормативно-правові, організаційні та технологічні компоненти. Розкрито їх взаємозв'язок і взаємовплив, що дозволило сформулювати цілісне бачення інформаційно-комунікаційного складника системи публічного управління. Важливим аспектом дослідження є аналіз ролі цифрової трансформації, електронного урядування та розвитку інформаційної інфраструктури в підвищенні ефективності управлінських процесів. Автором наголошується, що впровадження цифрових технологій змінює характер взаємодії між державою і суспільством, формує нові підходи до управління та потребує вдосконалення комунікаційних механізмів.

У другому розділі дисертаційної роботи «Аналіз практичних аспектів інформаційно-комунікаційних процесів у системі публічного управління» здійснено комплексне дослідження сучасного стану інформаційно-комунікаційних процесів та їх впливу на ефективність функціонування системи публічного управління. Автором проведено ґрунтовний аналіз ефективності комунікацій із використанням сучасних аналітичних підходів, зокрема на основі міжнародних індикаторів цифрового врядування та оцінювання інформаційного середовища, що дозволило виявити як позитивні тенденції розвитку, пов'язані з цифровізацією та впровадженням електронного урядування, так і низку системних проблем, що стримують підвищення ефективності управлінських процесів. У розділі детально досліджено бар'єри

розвитку інформаційно-комунікаційного забезпечення, серед яких виокремлено недостатній рівень інтеграції цифрових рішень у діяльність органів влади, обмеженість ефективних механізмів зворотного зв'язку з громадянами, фрагментарність інформаційного простору, а також низький рівень довіри до офіційних джерел інформації. Автором обґрунтовано, що зазначені проблеми мають системний характер і потребують комплексного вирішення. Особлива увага надається аналізу впливу інформаційних загроз, зокрема поширення дезінформації, на функціонування системи публічного управління. У цьому контексті доведено, що інформаційна нестабільність безпосередньо впливає на ефективність управлінських рішень та рівень суспільної довіри. Автор наголошує на значенні медіаграмотності як важливого чинника формування стійкого інформаційного середовища. Суттєвим науковим результатом розділу є розроблення підходів до оцінювання інформаційної стійкості. Зокрема, запропоновано авторський індикатор – коефіцієнт відновлення медіапростору, який дозволяє оцінювати здатність інформаційного середовища до адаптації в умовах кризових впливів, що розширює методичний інструментарій дослідження та має потенціал практичного застосування.

У третьому розділі дисертаційної роботи «Напрями вдосконалення інформаційно-комунікаційних процесів у системі публічного управління для підвищення його ефективності» автором обґрунтовано комплекс практичних заходів, спрямованих на підвищення ефективності інформаційно-комунікаційних процесів у системі публічного управління. Основним результатом розділу є розроблення організаційно-функціонального механізму інформаційно-комунікаційного забезпечення, що інтегрує інституційні, технологічні, аналітичні та комунікаційні складники. Запропонований механізм зорієнтовано на забезпечення системності управлінських процесів, підвищення рівня відкритості та прозорості діяльності органів влади, а також зміцнення довіри до публічних інституцій. У розділі визначено основні напрями вдосконалення державної комунікаційної політики, серед яких: розвиток стратегічних і кризових комунікацій, упровадження сучасних цифрових платформ взаємодії з громадянами, удосконалення механізмів зворотного зв'язку, а також підвищення рівня інформаційної прозорості діяльності органів влади. Автором обґрунтовано потребу формування комплексного підходу до управління інформаційно-комунікаційними процесами, що передбачає інтеграцію різних рівнів управління та забезпечує узгодженість дій суб'єктів публічного управління. Важливим аспектом є також використання аналітичних інструментів для моніторингу інформаційного середовища та ухвалення обґрунтованих управлінських рішень. Особлива увага

надається питанням забезпечення стійкості інформаційного середовища в умовах кризових викликів, що передбачає розвиток механізмів протидії дезінформації, підвищення рівня медіаграмотності населення та формування ефективної комунікаційної взаємодії між державою і суспільством.

Викладене вище свідчить про достатній рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій дисертаційної роботи. Висновки в цілому відповідають поставленим завданням, відповідно відтворюються в оприлюдненому тексті анотації.

Достовірність та наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях

Достовірність результатів і висновків дисертаційного дослідження забезпечується чітко визначеною методологією, застосуванням сукупності загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, що дозволили комплексно дослідити інформаційно-комунікаційний аспект забезпечення ефективності функціонування системи публічного управління. У процесі виконання роботи використано системний підхід, аналітичні, порівняльні, узагальнювальні та індикаторні методи, що забезпечили можливість всебічного аналізу як теоретичних засад, так і практичних аспектів функціонування інформаційно-комунікаційних процесів.

Застосовані методи дозволили не лише віддзеркалити сучасний стан інформаційно-комунікаційного забезпечення публічного управління, але й виявити основні проблеми його розвитку, оцінити вплив інформаційних загроз та цифрової трансформації на ефективність управлінських процесів, а також обґрунтувати напрями їх удосконалення. Таким чином, на нашу думку, проведене дослідження формує наукове підґрунтя для розроблення практичних рекомендацій щодо формування ефективної державної комунікаційної політики та підвищення результативності управлінських рішень в умовах сучасних викликів.

Наукову новизну та висновки дисертаційної роботи А. В. Попика сформульовано чітко та послідовно, вони ґрунтуються на логічному викладі матеріалу та взаємопов'язаності розділів дослідження. Структура роботи відзначається цілісністю, а отримані результати – внутрішньою узгодженістю, що дозволяє зробити висновок про достатній рівень обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій. Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в дисертаційній роботі вирішено актуальне наукове завдання щодо обґрунтування механізмів інформаційно-комунікаційного забезпечення ефективного функціонування системи публічного управління в умовах соціальних трансформацій і кризових викликів. Серед елементів

наукової новизни дисертаційної роботи заслуговує на увагу запропонований автором організаційно-функціональний механізм інформаційно-комунікаційного забезпечення ефективності публічного управління, що ґрунтується на інтеграції інституційних, технологічних, аналітичних та комунікаційних компонентів. Такий підхід дозволяє забезпечити системність управлінських процесів, підвищити рівень відкритості та прозорості діяльності органів влади, а також зміцнити довіру до публічних інституцій. У методологічному плані до елементів наукової новизни доцільно віднести розвиток підходів до оцінювання ефективності інформаційно-комунікаційного забезпечення, зокрема через застосування індикаторного аналізу та розроблення авторського показника інформаційної стійкості – коефіцієнта відновлення медіапростору, що дозволяє оцінювати здатність інформаційного середовища до адаптації в умовах кризових впливів. У науково-практичному аспекті варто відзначити обґрунтування напрямів удосконалення державної комунікаційної політики, розвиток стратегічних і кризових комунікацій, а також формування підходів до підвищення ефективності взаємодії між державою та суспільством. Запропоновані рекомендації спрямовано на забезпечення стабільності функціонування системи публічного управління, підвищення її адаптивності та здатності реагувати на сучасні інформаційні виклики. Крім того, заслуговують на увагу розроблені автором підходи до оцінювання інформаційно-комунікаційних процесів у системі публічного управління, що дозволяють визначати їх ефективність з урахуванням рівня довіри до публічної інформації, якості комунікацій та стійкості інформаційного середовища, що створює передумови для формування більш обґрунтованих управлінських рішень та розроблення стратегічних документів у сфері державного управління.

Основні наукові результати дисертаційної роботи опубліковано у 8 наукових працях, з них 3 статті у наукових фахових виданнях, 1 стаття у виданні, індексованому наукометричною базою “Web of Science” та 4 публікації у збірниках всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференцій.

Практичне значення і впровадження одержаних результатів дослідження

Викладені в дисертації наукові положення доведено до рівня практичних рекомендацій і науково-методичних підходів; головні висновки та пропозиції, отримано в результаті дослідження, можуть бути використані в управлінській діяльності органів місцевого самоврядування. Основні положення, висновки та рекомендації дослідження було використано в роботі Кіптівської сільської ради

Чернігівського району Чернігівської області у вигляді науково-практичних рекомендацій щодо вироблення та ухвалення публічноуправлінських рішень з розвитку механізмів інформаційно-комунікаційного забезпечення ефективного функціонування системи публічного управління в умовах сучасних викликів, зокрема, при розробленні Стратегії розвитку Кіптівської територіальної громади на 2021-2027 (довідка про впровадження від 05.03.2026 р. № 03-09/322); Чернігівської обласної ради в процесі підготовки низки нормативних документів – при підготовці проекту Антикорупційної програми Чернігівської обласної ради на 2026-2028 роки; при розробленні Програми комплексного відновлення Чернігівської області в частині формування Плану її реалізації: демографічний потенціал (формування комфортних умов проживання в усіх громадах області); регіональна економіка (інформаційної, фінансової та інвестиційної підтримки бізнесу); іміджева політика, міжнародне співробітництво (залучення малого та середнього бізнесу до здійснення заходів із соціально-економічного розвитку окремих територій) (довідка про впровадження від 19.03.2026 р. № 01-05/273).

Матеріали дисертаційної роботи було впроваджено в навчальний процес Національного університету «Чернігівська політехніка» при викладанні дисциплін: «Інформаційно-аналітичне забезпечення публічного управління», «Теорія та практика функціонування публічного управління та адміністрування», «Комунікаційна політика в публічному управлінні» в межах освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 281 «Публічне управління та адміністрування» та Кадрова політика в публічному управлінні в межах освітньо-професійної програми «Публічне управління та адміністрування» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування (довідка про впровадження від 22.09.2025 № 202/08-2501/ВС).

Дотримання принципів академічної доброчесності

За результатами аналізу поданих матеріалів не встановлено фактів порушень академічної доброчесності. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, є достатнім.

Оцінка ідентичності анотації та основних положень дисертації

Аналіз змісту анотації та основних положень тексту дисертаційної роботи А. В. Попика засвідчив їх повну ідентичність в частині формулювання мети, об'єкта, предмета, завдань, положень новизни, висновків до розділів, загальних

висновків. Загалом зміст анотації відтворює інформацію про методологію дослідження, способи аргументації положень, основні ідеї тексту дисертації.

Анотація не містить інформації, що була б відсутньою в дисертації. Дисертацію та оприлюднену анотацію оформлено згідно з Вимогами до оформлення дисертації, затвердженими наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, зареєстрованими в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 року за № 155/30023 (зі змінами).

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Оцінюючи в цілому позитивно рівень розроблення теоретичних і методичних положень, практичних рекомендацій, обґрунтованість наукових висновків і пропозицій, потрібно вказати на такі зауваження та дискусійні положення дисертаційної роботи:

1. До безперечних наукових результатів дисертації варто віднести обґрунтування організаційно-функціонального механізму інформаційно-комунікаційного забезпечення ефективності публічного управління (пп. 3.1–3.3), який інтегрує інституційні, технологічні, аналітичні та комунікаційні компоненти. Водночас, на нашу думку, запропонований механізм потребує більшої деталізації в частині його внутрішньої структури, зокрема чіткого визначення функціонального наповнення кожного елементу, інструментів їх реалізації та взаємозв'язків між ними. Крім того, доцільним було б конкретизувати, яким чином зазначений механізм може бути імplementований у практику діяльності органів публічного управління різних рівнів.

2. У першому розділі дисертації (пп. 1.1–1.3) автором здійснено ґрунтовний аналіз теоретичних підходів до визначення ефективності публічного управління та ролі інформаційно-комунікаційного забезпечення, однак, як нам видається, недостатня увага надається критичному аналізу управлінських ризиків, пов'язаних із цифровою трансформацією та розвитком інформаційного середовища. Зокрема, поза належною увагою залишилися питання цифрової нерівності, інформаційної безпеки, інституційної інерційності та обмеженості ресурсів, що можуть суттєво впливати на ефективність реалізації запропонованих підходів.

3. У другому розділі дисертаційної роботи автором детально досліджено сучасний стан інформаційно-комунікаційного забезпечення та виявлено ключові бар'єри його розвитку (пп. 2.1–2.3). Водночас, виникає питання щодо критеріїв визначення пріоритетності окреслених проблем і напрямів їх вирішення. Зокрема, не повною мірою розкрито, за якими саме показниками або підходами здійснюється їх ранжування та як це впливає на формування управлінських рішень і визначення стратегічних пріоритетів.

4. У другому розділі автором значна увага надається аналізу міжнародного досвіду розвитку інформаційно-комунікаційних процесів у сфері публічного управління, що, безумовно, є позитивним аспектом дослідження. Водночас, доцільним було б доповнити роботу розробленням методичних підходів до оцінювання можливостей адаптації цих практик до умов України, з урахуванням інституційних, економічних та соціальних особливостей, а також окреслити можливі сценарії їх імплементації.

5. У третьому розділі дисертації (пп. 3.2–3.3) автором запропоновано напрями вдосконалення інформаційно-комунікаційного забезпечення та відповідні практичні рекомендації, однак їх реалізацію розглянуто переважно на концептуальному рівні. Доцільним було б більш детально розкрити механізми впровадження запропонованих заходів, зокрема визначити етапність реалізації, відповідальних суб'єктів, потрібні ресурси та можливі обмеження, що дозволило б підвищити прикладну значущість дослідження.

Водночас, висловлені зауваження та рекомендації носять переважно дискусійний характер і не знижують загалом високого теоретико-методологічного рівня поданої дисертаційної роботи.

Загальний висновок та оцінка дисертації

Дисертаційна робота Попика Андрія Васильовича на тему «Забезпечення ефективності функціонування системи публічного управління: інформаційно-комунікаційний аспект» є самостійним, завершеним науковим дослідженням.

Актуальність обраної теми дослідження, обґрунтованість наукових положень, висновків і запропонованих автором рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх вірогідність, достовірність та наукова новизна одержаних результатів, повнота їх викладу в опублікованих працях свідчать про глибоку наукову самостійність автора, високий рівень підготовленості дослідження.

Отримані результати забезпечують розв'язання актуального наукового завдання в галузі знань «Публічне управління та адміністрування», що полягає в обґрунтуванні теоретико-методологічних засад та виокремленні сучасних механізмів забезпечення ефективності функціонування системи публічного управління з урахуванням інформаційно-комунікаційного аспекту в умовах цифрової трансформації, інформаційних викликів та кризових процесів.

Дисертаційна робота Попика Андрія Васильовича на тему «Забезпечення ефективності функціонування системи публічного управління: інформаційно-комунікаційний аспект» відповідає спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України

від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами і доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її автор Попик Андрій Васильович, заслуговує присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

Офіційний опонент:

доктор наук з державного управління, професор,
заслужений працівник освіти України,
завідувач кафедри публічного управління,
адміністрування і національної безпеки
Івано-Франківського національного
технічного університету нафти і газу.

Іван ЛОПУШИНСЬКИЙ

«__» _____ 2026 р.

Підпис(и) Івана ЛОПУШИНСЬКОГО
посвідчую
Учений секретар ІФНТУНГ В. Хоман
«__» _____ 20__ р.

